

DE NAAM VAN DE MOEDER

ROBERTO CAMURRI BIJ DE BEZIGE BIJ

De menselijke maat

Roberto Camurri

DE NAAM
VAN DE
MOEDER

Vertaald door Manon Smits

2021

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Copyright © 2020 NN Editore

Published by special arrangement with NN Editore in conjunction with
their duly appointed agent MalaTesta Literary Agency and the co-agent

2 Seas Literary Agency

Copyright Nederlandse vertaling © 2021 Manon Smits

Oorspronkelijke titel *Il nome della madre*

Oorspronkelijke uitgever NN Editore, Milaan

Omslagontwerp Moker Ontwerp

Omslagillustratie Lotte van Raalte

Foto auteur Daniela Calzolari

Vormgeving binnenwerk Aard Bakker

Druk Wilco, Amersfoort

Bindwerk Abbrigh, Groningen

ISBN 978 94 031 1601 3

NUR 302

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen.

Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

*She is trapped inside a month of grey
and they take a little every day
she is a victim of her own responses
shackled to a heart that wants to settle
and then runs away
it's a sin to be fading endlessly*

Counting Crows, 'Mercury'

*Her long blonde hair flying in the wind
she's been running half her life
the chrome and steel she rides
colliding with the very air she breathes
the air she breathes*

Neil Young, 'Unknown Legend'

Voor mijn vader en voor haar, mijn moeder

Hij zal thuiskomen voor de lunch op een dag in juli, het zal warm zijn, en de horizon zal getransformeerd zijn tot een vloeibare lijn onder een vage hemel.

Hij zal de deur opendoen en zijn vrouw daar zien staan, stokstijf in de gang alsof ze is betoverd, de handen bleek ineengewrongen, al het bloed naar haar gezicht getrokken, de ogen wijd open.

Ze zal blootsvoets zijn en onder haar, tussen haar voeten, zal zich een plasje uitbreiden over de vloer; hij zal een paar tellen roerloos blijven staan, de tijd is bevroren.

Alles komt goed, zal hij zeggen, en hij zal ervan versteld staan hoe kalm zijn stem klinkt, hoezeer hij ook wordt bevangen door paniek.

Alles zal door bun banden heen gaan, door de zon en de warmte die zal binnenkomen via de deur die nog openstaat, door dat buis heen, door dat erf, door bun levens tot dan toe.

Hun herinneringen zullen erdoorheen gaan, bun maaltijden samen zonder te praten, bun lusteloze vrijen, de kussen die ze elkaar niet zullen hebben gegeven en die ze elkaar hebben gegeven uit angst.

De motor van de Renault 4 zal ronken terwijl de reigers zullen opvliegen, terwijl zij zich bijgend zal vastgrijpen aan het bandvat, terwijl hij steeds zal moeten lachen en tegen zichzelf zegt dat hij daarmee moet stoppen, te midden van die verlaten weg, van die immense vlakte, van die kleuren, extra fel door de zomerzon die de blauwe hemel verblindt daar boven bun hoofd, boven Fabbrico.

Zij zal haar buik vasthouden, zal zeggen: het doet zo'n pijn.

Hij zal naar haar kijken en opnieuw verliefd worden, op dat gezicht dat eindelijk zonder verweer is, verward, geëmotioneerd, blij en angstig, rood en trillend.

Hij zal opnieuw verliefd worden op die banden, die banden die zich door hem liefdevol zullen laten meevoeren via de deuren van het ziekenhuis, via de gezichten van de mensen die daar staan, die daar wachten. Hij zal gangen, liften en kamers in gaan die ruiken naar ontsmettingsmiddel, hij zal contact zoeken met haar ogen terwijl zij, onder de kalme blik van de verpleegsters, hem zal lijken te zijn vergeten.

Ze zullen haar op een bed laten gaan liggen, zeggen dat ze rustig moet blijven, ze zullen hen achterlaten in een kamer.

Hij zal twijfelen of hij moet opstaan om het raam open te doen, of hij moet proberen het rolluik te laten zakken tegen de warmte van de zon, of hij naast haar moet gaan staan om haar te strelen, te kussen, tegen haar te praten.

Hij zal beseffen dat hij niets te zeggen heeft, haar niets te zeggen heeft, hij zal beseffen dat hij ervandoor zou willen gaan en terugkomen, misschien, als alles voorbij is.

Alles zal dwars door hun aanwezigheid daar heen gaan, door de lucht in die kamer, door hun banden die elkaar weer vasthouden, communicerende vaten gevuld met één energie.

Hij zal blijven zitten waar hij zit.

Zij zal schreeuwen: het doet zo'n pijn, het doet echt zo'n pijn, en ze zal opstaan, ze zal met haar vuisten tegen die pastelkleurige muur beuken, beel hard, de klappen zullen dreunen, ze zal diezelfde muur kopstoten geven, ze zal schreeuwen, vloeken zoals bij haar nog nooit heeft horen doen.

Absurd zal het zijn om haar te zien weggrollen op een brancard, zich voor te stellen dat zij in de aangrenzende kamer ligt, achter die muur, verborgen voor zijn ogen te midden van het verzengende verglijden van die dag, absurd zal het zijn dat de wereld blijft draaien, dat de arbeiders blijven werken, dat er iemand in een bar een kop koffie zal drinken, en iemand anders thuis op de bank zal liggen, ten prooi aan verveling.

Absurd zal het zijn dat de zomer zomer blijft, absurd dat er niet een wind opsteekt om alles te verbranden.

Hij zal wachten gedurende wat uren zullen zijn, hij zal kijken hoe de dag overgaat in avond.

Hij zal wachten tot die deur opengaat.

Hij zal ernaar verlangen en bang zijn om zijn zoontje te zien, om haar te zien.

Daarna zal er stilte neerdalen en hij zal trillen, bij zal naar het bed lopen, bij zal bedenken dat er geen bloemen zijn, dat er geen taart is, dat er geen ballonnen zijn om de kamer te versieren, bij zal naar die vier muren kijken, bij zal ze kaal en treurig zien, bij zal naar haar gezicht kijken en bedenken dat ze nog nooit zo mooi is geweest.

Hij zal een hand uitsteken naar haar voorhoofd, bij zal op dat bed gaan liggen en zij zal voor hem opschuiven, bij zal daar roerloos liggen, de baby tussen ben in, de geur van zijn huid en zijn haartjes die de lucht vullen, en bij zal in stilte blijven kijken naar zijn zoon, Pietro.

EEN

Pietro doet zijn ogen open, ze zijn bruin, levendig; hij kijkt naar het plafond, naar het zonlicht dat danst met de schaduwen van de gesloten gordijnen, met die van de speeltjes, van de meubels in de kamer, hij kijkt naar de barsten in de blauwe verf op het plafond, naar de hanglamp. Hij huilt.

Ettore hoort hem, hij wordt wakker, doet zijn ogen niet open, blijft daar liggen luisteren, wacht tot zij in beweging komt, tot ook zij wakker wordt; als hij haar hand over zijn rug voelt strelen rolt hij zich kreunend op, trekt zijn knieën op naar zijn borst, zijn handen onder het kussen; als hij diezelfde hand in zijn schouder voelt knijpen verzet hij zich tegen de impuls om die naar zijn mond te brengen en er

een kus op te geven, hij blijft stil liggen. Hij doet zijn ogen pas open als hij haar hoort fluisteren dat hij moet opstaan.

Sta op, zegt ze.

En dan komt Ettore overeind, hij gaat op het matras zitten, het gehuil van Pietro kruipt langs de muren van de gang om daar in hun slaapkamer tot uitbarsting te komen; hij leunt met zijn ellebogen op zijn knieën, laat zijn gezicht tussen zijn handen zakken, wrijft er krachtig overheen, hij is nog moe, heeft het idee dat hij amper heeft geslapen. Zo blijft hij een paar tellen stil zitten, hij wil haar stem weer horen, weer die fluistering horen. Hij draait zich niet naar haar toe om haar met zijn ogen te zoeken, hij steekt niet zijn handen uit, hij blijft stil zitten wachten, terwijl Pietro maar blijft huilen, harder nu; haar stem komt niet, Ettore stelt zich voor hoe ze daar ligt, opgerold, ongekamd, stuurs, hij ziet haar voor zich, mooi, boos, verformfaaid en geurig, hij ziet haar voor zich met de vouwen van het hoofdkussen in haar wang.

Als hij zich omdraait is ze er niet, alleen wat er over is van haar kant van het bed, de lakens over het kussen waar zij sliep, en Pietro die nog steeds huilt.

Ettore staat op en rekt zich uit, verlaat de slaapkamer en loopt door de gang, de nepmarmeren vloer is koud onder zijn voeten, hij stopt voor de deur van de kinderkamer en het huilen lijkt wat tot bedaren te komen.

Pietro ziet de schaduw van zijn vader langer worden, ziet die spelen met de andere schaduwen en hij spert zijn ogen wijd open, haalt diep adem. Als hij de schaduw ziet weggaan, als hij doorheeft dat zijn vader niet naar binnen komt, barst hij weer in huilen uit, steeds wanhopiger.

Ettore is nu in de woonkamer, hij loopt naar de keuken, naar de tuindeur, hij schuift de gordijnen opzij om naar de hemel te kijken.

Het is zo'n dag waarop de vlakke zich te pletter lijkt te storten tegen de bergen daar in de verte, hij ziet de besneeuwde toppen aan de horizon en hij zou willen dat hij die sneeuw met zijn hand kon pakken, dat hij door al dat wit kon rollen zoals een hond zou doen.

Hij zou willen teruggaan naar een paar maanden eerder, toen de kinderarts zei, terwijl ze een haarlok achter haar oor streek, met een vragende blik die Ettore nooit helemaal had begrepen, dat het goed zou zijn voor de kleine om een paar dagen in de bergen door te brengen, in de gezonde lucht om van zijn kinkhoest af te komen.

Hij zou willen teruggaan naar het moment dat hij zich had omgedraaid naar de moeder van zijn kind, naar haar die daar zat met Pietro op schoot, naar haar holle, afstandelijke blik, naar de woorden die ze had uitgesproken terwijl ze naar de muur staarde achter de kinderarts die haar hoofd schudde.

Hoe moeten we dat nu doen?

Teruggaan, naar het moment dat ze weer in de auto waren gestapt, Pietro die hilde, zij die voor zich uit staarde naar de weg. Hij zou willen dat hij haar hand had vastgepakt, haar in de ogen had gekeken, hij zou willen dat hij de moed had gehad om tegen haar te zeggen: we gaan met z'n drietjes, we maken er een vakantie van.

Hij zou willen dat hij niet de woorden had uitgesproken die uit zijn mond kwamen terwijl hij de auto startte.

Ik ga wel met hem, jij hoeft niet per se mee.

Ze waren 's ochtends vroeg vertrokken, de zon scheen op de ochtenddauw die de tuin bij hun huis bedekte, op de weg en het silhouet van de gieterij een eindje verder, de toppen van de bomen langs de weg.

Een dauw waardoor, in zijn achteruitkijkspiegeltje, de moeder van zijn kind de gedaante kreeg van een spook, een ijle figuur met de armen over elkaar geslagen voor haar boezem, gehuld in een nachthemd. Dat had ze ooit van hem gekregen en ze had het nog nooit gedragen.

Hij vroeg het haar niet, hij vroeg nooit waarom ze het niet droeg, en hij was blij geweest toen hij haar de avond ervoor met dat nachthemd naar bed zag komen, ze waren dicht tegen elkaar aan in slaap gevallen zoals in geen tijden meer was gebeurd, lepeltje-lepeltje, hij achter haar, hun handen in elkaar vervlochten, de geur van haar pasgewassen haren.

Die ochtend had hij haar weer naar binnen zien gaan, had hij gas gegeven met een blik op Pietro in het stoeltje dat op de achterbank was bevestigd, de kleine hield een doekje in zijn hand waar hij op sabbelde met geluidjes die blij klonken.

Er was niemand op straat, er klonk alleen het geronk van de auto en het geluid van de natuur die ontwaakte, van de vogels verborgen tussen de bomen.

Hij reed rustig, met een laag toerental, hij bekeek het landschap, de hemel die licht werd, gestreeld door een milde voorjaarswind.

Na een paar kilometer viel Pietro in slaap en hoestte niet meer, Ettore vroeg zich af waar deze reis eigenlijk voor no-

dig was, ze werden ingehaald door een vrachtwagen waardoor de auto schokte en slipte, de kleine deed zijn ogen open en begon angstig te huilen.

Ettore probeerde hem te kalmeren met lieve woorden en een vrolijke toon, met de woorden die hij thuis gebruikte, die hij zei als hij zijn luier verschoonde of als ze samen speelden op het kleed in de woonkamer, die hem aan het lachen maakten.

Nutteloze woorden, zijn zoontje leek wel doof, bij het huilen kwam nu ook het hoesten, zijn gezicht liep paars aan, zijn ogen stonden star, het doekje viel op de vloer. Ettore stopte op de vluchtstrook, stapte snel uit.

De auto's bleven voorbijrijden en verplaatsten de frisse lucht ver van de snelweg, hij deed het achterportier open, maakte Pietro los uit de riemen van het autostoeltje en nam hem in zijn armen terwijl het huilen en het hoesten zich vermengden met het kabaal van het verkeer. Hij hield hem tegen zijn borst en wiegde hem, zong hun liedje voor hem, dat hij altijd voor hem zong als hij 's nachts wakker werd en niet meer kon slapen, zijn favoriete liedje, een ander dan zijn moeder voor hem zong.

Het was een liedje dat werkte en hij zong het met zijn ogen dicht, probeerde de rust te vinden die hij hoopte over te brengen op de snelle, moeizame ademhaling van zijn zoontje.

Hij zong het één keer, en had moeite om het ritme aan te houden. Pietro hilde en kronkelde in zijn armen, Ettore hield hem stevig vast, streelde met één hand zijn rug, hij zong het liedje voor de tweede keer en toen kwam de

tekst gemakkelijker, het ritme bereikte een cadans die hem goed leek, de lage tonen trilden in zijn borst waar zijn hart bonsde op het ritme van dat van zijn zoontje dat nog steeds huilde en nog steeds hoestte, maar minder dan eerst.

Bij de derde keer ging het huilen over in ademhaling en het hoesten in een zacht gereutel en kwam de kalmte over hen, nog steeds daar langs de snelweg, met de auto als buffer tussen hen en het verkeer.

Ettore bleef zingen, hij kwam weer bij het einde van het liedje, nog steeds met zijn ogen dicht, alsof hij hulp vroeg aan iemand die daar niet was, aan iemand die misschien niet bestond.

Pietro haalde intussen rustig adem, Ettore voelde de rug van de kleine op en neer gaan onder zijn hand, voelde het gewicht op zijn arm toenemen, de overgave van het lichaam van zijn zoontje, hij voelde de zwaarte van het geruststellend zijn, kalmerend, de zwaarte van iemand zijn aan wie je je volledig kunt toevertrouwen.

Zachtjes tilde hij de kleine op, hield hem een eindje van zich af en keek naar dat ontspannen gezichtje, de wangen nog een beetje rood, de ogen dicht, de lange wimpers, het weinige lichte haar, de bolle wangen, de vetrolletjes op zijn armen, en hij moest aan zijn vader denken.

Er gleed een wolk over hen heen zodat de schaduw hen bedekte, hij legde Pietro in zijn autostoeltje, luisterend naar de geluidjes die hij in zijn slaap maakte, lichte geluidjes, het leek of hij droomde en Ettore vroeg zich af wat dan.

Hij fluisterde: laat alles goed gaan.

Hij keek omhoog naar de wolk aan de hemel die nu over

hen heen dreef, naar de bergen waarnaar zij op weg waren, naar die smetteloos witte toppen.

Ze reisden zonder problemen verder, zonder nog te stoppen, aan de overkant van de vlakke drongen ze binnen in het voorjaar van die heuvels, de bossen en de klokkentorens van de kerken die achter de weelderige boomkruinen uitstaken, daarna de kastelen en de wijngaarden die plaatsmaakten voor de appelbomen en daarna voor beekjes met water zo helder dat het leek of het zonlicht erdoorheen scheen en weerkaatste op de keien die de bodem bedekten.

Pietro sliep door en Ettore hield eerst allebei zijn handen op het stuur, daarna liet hij er een rusten op de versnellingspook, of masseerde hij zijn knieën, zijn dijspieren.

Terwijl hij door de haarspeldbochten omhoogreed, zodra hij van de snelweg af was, begon hij de hoop te koesteren dat zijn zoontje gedurende die hele tien dagen zou blijven slapen, begon hij na te denken over wat ze zouden doen, over de situaties waarin ze alleen zouden zijn, elkaar zouden aankijken.

Hij stelde zich voor dat ze met z'n tweeën in bed zouden liggen, 's avonds, hij nog wakker en Pietro slapend, hun ademhaling gesynchroniseerd, dicht bij elkaar. Hij kreeg heel veel zin om ergens koffie te drinken, even te stoppen, de benen te strekken, te genieten van dat uitzicht zo anders dan anders, de bergen steeds op de achtergrond, de hemel ijl, de bossen en de vlakke velden, de fruitbomen en de weiden zo groen dat ze nep leken. Hij kreeg heel veel zin om terug te gaan, naar haar.

Ze reden langs een meer, op het roerloze water werd de hemel weerspiegeld die nu leeg was, de bochten werden lieflijker, gemarkeerd door borden met teksten in een vreemde taal, door fleurige bloemen op de vensterbanken van de huizen.

Het hotel was van een lichte kleur hout, zo te zien dennen, zoals de bomen langs de buitenmuur en de onverharde oprit; aan weerszijden een tuin met bloemperken in het midden, en achteraan, voorbij een parkeerplaats met kiezels, het gastvrij ogende hoofdgebouw.

Hij parkeerde de auto en door het geluid van de handrem werd Pietro wakker, die in zijn oogjes begon te wrijven en om zich heen keek.

Ettore tilde hem op en wendde zich naar de ingang van het hotel; in de deuropening stond een mevrouw hen op te wachten terwijl ze haar handen afdroogde aan een schort; ze had een bril en bijna grijs haar in een heel strak knotje, ze leek een non, zo een die altijd een geur om zich heen heeft hangen van lekker eten, klaargemaakt met alle liefde, met alle geduld.

Kom binnen, zei ze, ik geef jullie meteen de sleutel van de kamer; en ze vroeg of ze al hadden geluncht.

Ettore bleef staan, hij keek naar de kleine en antwoordde: nee, we moeten nog eten.

De kamer was klein zoals hij had verwacht, het rook er naar hout en ouderdom, er was een kinderbedje dat perfect leek voor die plek, en één raam dat uitkeek op het meer en de bossen.

Ook het grote bed was van hout, een tweepersoonsbed, de badkamer was schoon en er stonden kunstbloemen op de wasbak. Ettore zette zijn zoontje op de grond, op de vloerbedekking, terwijl hij zich afvroeg of dat oké was, of het oké was om een baby van tien maanden in een hotelkamer op de grond te laten zitten.

Door het open raam kwam een lekkere geur naar binnen, hij maakte de koffers open en pakte er als eerste het speelgoed uit, hij keek naar Pietro die op zijn doekje sabbelde. Hij keek naar zijn zoontje, zo rustig en totaal niet bevreemd door het gemis van zijn moeder, hij legde hun kleren in de kast die rook naar mottenballen.

Alles komt goed, zei hij bij zichzelf.

Hij ging op het bed zitten, aan de kant van het nachtkastje met de telefoon, hij pakte de hoorn op, bracht die naar zijn oor en klemde hem daar vast, tegen zijn schouder, luisterend naar de zoemtoon die van de andere kant klonk; hij speelde met de spiralende draad door zijn wijsvinger er-tussendoor te laten glijden, legde de hoorn met een zucht weer neer.

Toen ging hij liggen, keek naar zijn zoontje, de kleine tandjes die nog niet helemaal volgroeid waren, en zei: kom, we gaan eten.

Ze vonden al snel hun draai tijdens die vakantiedagen, ze werden wakker, babbelden, gingen ontbijten, wandelden door de straatjes van het dorp naar de oever van het meer dat elke dag van kleur veranderde, bleven daar zitten bij een van de weinige bars die open waren, onder de gestreep-

te parasol, kijkend naar de bergen en de bossen, het kalme water en de eenden die rondscharrelden tussen het riet een eind naar rechts.

Ettore wees naar ze en dan duurde het even voor Pietro ze zag, maar daarna wees hij ook naar ze en glimlachte, de zon vertoonde zich door de wolken die dikker leken dan die bij hen op de vlakte, minder dreigend. Het leek, ook al waren ze omringd door bergtoppen en bossen, of je hier pas echt kon ademen.

's Avonds, als Pietro lag te slapen, ging Ettore soms bij het raam van hun kamer zitten kijken naar de duisternis buiten, de contouren van de bomen en de bloemperken in de tuin, de weinige lampen die brandden in de omgeving, een panorama dat hem verzoende en beangstigde, waardoor hij vervolgens bijna de hele nacht op bed naar de telefoon zat te staren. Dan moest de kleine hoesten of werd hij wakker of maakte hij een schor geluid. Ettore was bang dat het iets ernstigs was, een nawee van de kinkhoest, dus dan liep hij naar het bedje en pakte zijn zoontje op, legde hem op zijn borst, en pas dan lukte het hem om in slaap te vallen.

De mevrouw was aardig en vriendelijk, ze verzorgde hen goed, in de eetzaal bekeek ze hen behoedzaam en toegeeflijk, ook als de kleine moest huilen en daarna moest hoesten en daarna moest huilen en hoesten tegelijk.

Die ochtend was hij rustig, hij zat met een groen plastic bestekje te spelen en de kruimels van de appeltaart te verschuiven, hij had zijn ogen tot spleetjes geknepen, hij had lange wimpers, een pruilmond en een strakke kin, hij had,

die ochtend, helemaal haar gezicht, en terwijl Ettore voorovergebogen op zijn stoel naar hem zat te kijken, en zijn koffie vergat die koud stond te worden in het kopje, begon hij te denken aan hoe mooi ze was in het nachthemd dat ze van hem had gekregen. Aan de koorts die ze had, aan de energie die ze tekortkwam, aan toen hij weer bij haar was gekomen nadat de kleine eindelijk in slaap was gevallen, aan toen hij op het bed was gaan zitten en had gevraagd hoe ze zich voelde.

Slecht, had ze gezegd, ik heb nergens puf voor.

Ik maak bouillon voor je.

Dat kun je niet eens.

Ik doe er gewoon van alles wat in.

Zoals?

Ik zie wel, het vlees dat we hebben, de groenten die we hebben.

Je kunt denk ik beter een pizza voor me gaan halen.

Nee joh, ik vang wel een paar duiven, dan trek ik daar bouillon van, ik stop ze gewoon met veren en al in de pan, extra smaakvol.

Hij dacht aan die glimlach, daarna, aan die manier waarop ze zich op haar zij draaide, zei dat hij in bed moest komen, verder moest slapen, dat ze de volgende ochtend vroeg op zouden moeten, dat hij moest rijden.

Hij voelde de tranen door zijn gesloten oogleden dringen, hij voelde ze over zijn wangen glijden, en toen hij zijn ogen weer opendeed zag hij de mevrouw van het hotel voor hem staan, met haar moederlijke lichaam, haar ronde, glimlachende gezicht. Hij zag haar door haar knieën gaan, en toen

hoorde hij haar stem met dat vreemde, buitenlandse accent.

Als je wilt let ik vandaag wel op de kleine.

Ettore schonk haar een droevige glimlach en zei: bedankt.

Toen veegde hij zijn gezicht droog met zijn arm, gaf zijn zoontje een aai en vroeg of hij lief zou zijn, of hij zich goed zou gedragen.

Het was fris, de vogels zongen en bewogen zich door die hemel zonder wolken en alles was helder en glanzend: de bloemen, de kiezels op de oprit, de geluiden en de geuren.

Hij liep in de richting van de weg, er reden weinig auto's door de smalle straatjes van het dorp, weinig mensen stonden voor de winkels, voor de bakker. Ettore snoof de geur op die uit die zaak kwam en de geur van al dat hout. Hij ging naar de bar, tegenover een rotsfontein in het midden van een bloemperk vol grote, gele bloemen.

Hij bestelde koffie bij de jonge barvrouw, hij bestelde een vruchtensap en een broodje *speck*, hij was alleen daarbinnen en het licht werd er afgezwakt door de gesloten gordijnen voor de ramen, het was koel tussen de hertenkoppen aan de muren en de andere opgezette dieren op de planken, een valk, een wezel. Hij at staand, aan de toog, kijkend naar de lusteloze bewegingen van het meisje, haar brede heupen, haar verveelde gezicht.

Het pad was aangegeven met rood en wit, twee streepjes boven elkaar markeerden de bomen langs de smalle weg, een stenen trap voerde het bos in, met wankele tre-

den waar het onkruid tussen groeide. Boven aangekomen stond Ettore onder het bladerdek van de statige bomen, dat de zon verborg, hij wreef over zijn armen en deed het enige wat hem zinnig leek, hij zette zijn ene voet voor de andere terwijl hij zijn blik omlaaggericht hield op de naalden waarmee het pad bedekt was, op de stenen die hier en daar lagen, en hij had spijt dat hij geen stok had meegenomen.

Op de steilste stukken steunde hij met zijn handen op zijn dijen, hij bleef maar lopen, luisterend naar de stilte van het bos overal om hem heen, het geluid van de wind die de verborgen boomtoppen streelde.

Hij liep in de hoop een lege plek aan te treffen, een grasveldje, iets vlaks, waar hij kon uitrusten en op adem komen en zijn pijnlijke spieren kon laten rusten.

Onder dat dak van bladeren en dennennaalden, te midden van die stilte, werd de tijd onmeetbaar, Ettore had geen besef hoeveel er al was verstreken. Toen zag hij eindelijk een opening tussen de bomen en een zonnestraal die doorbrak, eentje maar, terwijl de wind zijn trui tegen zijn borst drukte.

Het pad ging verder naar rechts, het werd smaller, verstopte zich achter de berg, maakte zich smal tegen de rotswand, links van hem een afgrond, in de diepte het meer, klein en glinsterend, de grijze wolken die snel voortdreven boven zijn hoofd om het blauw van de hemel en die enige zonnestraal die had weten te ontsnappen te bedekken. Hij zag hoe de wolken elkaar omhelsden, hij bleef ernaar staan kijken tot de eerste zware druppel hem in het gezicht raakte.

Hij keek achterom, hij dacht eraan om terug te gaan, hij dacht eraan dat hij hier was, in zijn eentje, als het straks donker werd, dacht aan de warmte van de haard in het hotel, hij dacht aan zijn zoontje en liep toen verder richting de top van de berg, luisterend naar het geluid van het onweer dat opstak.

De regen was aanhoudend, hardnekkig en dicht. Hij was doorweekt, zijn haar plakte aan zijn voorhoofd, zijn trui werd loodzwaar, zijn voeten kletsnat in zijn wandelschoenen, ondanks het feit dat het bos zich weer om hem heen had gesloten. De stilte was enkel nog een herinnering, inmiddels maakte alles geluid, van de donder tot de druppels. Een onophoudelijk geluid waar Ettore aandachtig naar luisterde.

Hij hoorde de takken en het hout kraken, meende dat het iets levends was dat tussen de bladeren verborgen zat, iets wat pas tevoorschijn zou komen om hem te bespringen en hem iets aan te doen.

De vermoeidheid verdween, hij liep snel, met zijn ogen op het pad voor hem gericht, soms op zijn voeten om al te glibberige stenen te vermijden, om de plassen te controleren, om te voorkomen dat hij uitgled, dat hij viel.

Hij bleef maar doorgaan, bleef maar doorlopen, hij negeerde de pijntjes, de moeizame ademhaling, hij klampte zich vast aan de rotsen, aan de struiken. Hij realiseerde zich dat het geluid van de donder misschien dat van een waterval was, en even later stond hij ervoor, vlak na weer zo'n smal paadje, hij keek naar het heldere, schuimende water dat omlaagstortte, leunde tegen het houten hekje en be-

dacht dat hij een foto zou willen maken, dat hij nog niet aan het eind was, dat hij dit uitzicht van bovenaf zou willen zien.

Ettore liep verder, nu hij een doel had voelde hij zich beter, de pijn in zijn benen ebde weg, net als de ergernis dat hij hier niet geschikt voor was, hij liep over de stenen en over die grond, tussen stroompjes modderig water die zijn schoenen streelden.

Het pad werd kronkelig, de waterval was nu eens ver weg en dan weer dichtbij, kon verschijnen en dan weer verdwijnen, waardoor hij begon te vrezen dat hij verdwaald was. Hij verloor alle hoop, maar hervond die daarna weer, hij klauterde en glibberde en zijn kleren, en zijn handen en daarna ook zijn gezicht, raakten besmeurd met modder.

Na een bocht versnelde hij zijn pas en kwam op de plek waar de waterval begon, hij zag hoe dat water getransformeerd tot damp de lucht vulde, ander water dan de regendruppels op zijn gezicht, hij zag een brug over het riviertje en het bos dat eindigde, de grijze hemel die zich ontvouwde boven zijn hoofd, de wolken die nu één gigantische wolk leken te zijn geworden die weer alles bedekte, zonder ruimte te laten voor iets anders.

Ettore bleef staan, steunde hijgend met zijn handen op zijn knieën, hij lachte, en liet zijn lach meevoeren door de wind en het geraas van al dat water en al dat grijs.

Zich vastklampend aan de leuning beklom hij de houten trap, daar was de pijn in zijn benen weer, en in zijn spieren, hij liep tot halverwege de brug voordat hij zich omdraaide, voordat hij tegen de reling leunde die hem veilig hield zo-

dat hij niet naar beneden zou vallen, daar tussen die uitstekende keien, tussen die takken die zich uitstrekten in het niets.

Hij keek naar het dal, in de diepte, naar het meer dat een andere wereld leek, er waren een paar piepkleine huisjes te zien waar het bos overging in weiland, hij ademde zoveel lucht in als hij kon en toen draaide hij zich om, keerde de plek vanwaar hij was vertrokken de rug toe om te kijken naar de berg die nog steeds verrees tegen die hemel, om te kijken naar de rivier die schuimend stroomde, het oppervlak omgewoeld door de wind en de regen, de snelle, plotselinge golven, de kolken en de poelen.

Om te kijken, vervolgens, naar die beer die daar aan de waterkant stond, en hem niet had opgemerkt.

Het was een groot, indrukwekkend beest, met een bruine, natte vacht. Er verscheen een kinderlijke lach op Ettores gezicht, een lach die nog breder werd toen hij achter die kolos een jonkie zag dat op z'n rug lag te rollen, overeind krabbelde en naar het volwassen dier dribbelde, dat nu op hem stond te wachten.

Hij zag het kleintje drinken en zag dat de grote zich toen over hem heen boog en hem met haar snuit liefkoosde, hij keek hoe ze begonnen te stoeien, de grote lag op haar rug en het kleintje klom boven op haar, viel van haar af en kwam weer overeind met een brul die klonk als een grapje, te midden van de regen die langzaam stopte, van die wolken die zich openden om opnieuw één zonnestraal erdoor te laten.

Voorzichtig sloop hij dichterbij de dieren toe, heel ge-

concentreerd, hij verliet de brug en bleef aan de bosrand, hij verstopte zich achter de bomen, achter de struiken, hij liep geruisloos, voetje voor voetje, door zijn knieën gezakt die nu geen pijn meer deden, en af en toe wreef hij zijn ogen droog, en hoopte dat het niet weer zou gaan regenen.

Hij kwam steeds dichterbij zonder dat hij echt leek te beseffen waar hij mee bezig was, hij gleed uit en viel, stootte zijn hoofd tegen een kei, hij voelde tussen zijn haren, het bloedde niet, terwijl hij overeind krabbelde hield hij de beren in de gaten, die hem nog steeds niet hadden gezien.

Hij zag dat de grote op haar rug ging liggen, dat de kleine op haar klom en sprong, en hapte, hij zag die zwaaiende poten in de lucht die blauw aan het kleuren was, met die wind die maar niet wilde gaan liggen, met het geraas van de waterval, en zijn hart dat bonsde als een gek.

Hij knielde neer achter een struik, deed de takken uit elkaar en zag dat er aan de overkant van de rivier een derde beer was, die op zijn achterpoten stond, verscholen tussen de bomen, hij hield de wacht, de blik strak op hem gericht.

Ettore verstarde, hij kon zich niet verroeren, bleef met zijn handen tussen de takken zitten, gefascineerd door dat machtige dier dat de voorpoten spreidde en een brul slaakte die door de hele vallei galmde, die explodeerde en alles volkomen stil maakte om hem heen, en hij bleef nog steeds onbeweeglijk.

Hij hoorde niet meer het geluid van het water, van de waterval, van de andere dieren die in het bos verstopt zaten, van de regen die met zijn vallende druppels de boomtakken en de blaadjes liet weerklinken. Hij merkte niets

anders op dan zijn eigen ademhaling die in zijn oren suisde, zijn hartslag, en de blikken van die twee andere beren die nu ook op hem gericht waren, het rennen van die derde, die eerst achter hen stond en die nu in het woeste water van de rivier dook, het geluid van die vier poten maaiend over de glibberige grond, de grip van die klauwen op dat gras waarover Ettore was uitgeleden. Hij hoorde, nog steeds onbeweeglijk, het gebrul dat opklonk uit de borst van het dier dat nu recht voor hem stond, hij hoorde opnieuw dat verschrikkelijke geluid losbarsten, hij zag die vieze tanden nu zo dichtbij en het roze aan de binnenkant van de bek, de modder aan de klauwen, de natte, donkerdere vacht op de buik, hij zag die ogen boven hem uittorenen, hij stelde zich voor dat hij dood was, verscheurd, hij stelde zich voor dat hij werd verslonden, als voedsel aangeboden aan dat jonkie waarvan hij de blik nu op zich gericht voelde.

Hij dacht aan zijn zoontje, achtergebleven in het hotel, hij vroeg zich af of het beter zou zijn voor Pietro om zonder vader op te groeien, en of zij hem zou missen, of ze zou huilen.

Ze bleven daar staan, staarden elkaar onbeweeglijk aan, ze bleven zo staan gedurende ogenblikken die uitdijden, waarin Ettore zich realiseerde wat doodsangst was. Hij zag het kleintje naar de grote toe komen, hij kwam bij hem, ging ook brullend op zijn achterpoten staan, een gebrul dat niet angstaanjagend was, en toen barstte Ettore in lachen uit om die twee dieren, om dat bos, om zijn onderneming die krankzinnig en fantastisch was gebleken, om die hemel die de storm, de regen en de donder leek te zijn vergeten,

om de gedachte aan haar in bed, om zijn wens om nog één keer haar stem te kunnen horen.

Hij moest zo lachen dat hij niet kon stoppen, hij lachte tot de beren zich weer op hun voorpoten lieten zakken, tot ze langs hem heen het bos in liepen en verdwenen. Op dat moment deed hij zijn ogen dicht, en terwijl hij zijn ogen dichtdeed zag hij haar voor zich, zag hij hoe mooi ze was ondanks de koorts, hoe mooi ze was met haar dikke wollen sokken, terwijl ze zich door het huis sleepte in die week in mei die al geurde naar de zomer, hij zag haar en hij zag hoe ze hem kuste, hem toelachte, hem streelde, in zijn hand kneep, hij zag haar en hij hoorde haar, hij hoorde haar stem, hoe ze zachtjes kreunde voor ze in slaap viel.

Hij voelde de warmte van haar huid en de zachtheid van haar nachthemd aan zijn vingers, hij voelde hun lichamen in innige omhelzing, hoe hij haar had gekust, hij rook de geur van het ontbijtje dat hij had gemaakt nadat hij als eerste wakker was geworden, en hij bleef al die dingen ook nog voelen en ruiken nadat hij zijn ogen weer had opengedaan en die twee dieren daar zag rollebollen, twee maar, in dezelfde houding als hij ze had gezien voordat hij was uitgedleden en zijn hoofd had gestoten.

Hij liep de hele weg terug over hetzelfde pad, de afdaling kostte hem geen moeite, hij rende bijna, hij struikelde zonder te vallen, hij voelde dat zijn schoenen grip hadden op de glibberige rotsen, hij rook de geuren die de storm had doen opstijgen, het mos tegen de bomen, de bessen die hem eerder niet waren opgevallen, de bloemen die ontlo-

ken en het groen van de bladeren beschenen door de zon die nu vol en warm was zoals hij altijd zou moeten zijn.

De hele weg liep hij zonder moe te worden, afdalend onder dat dak van vervlochten bladeren, hij liep tot aan de trap die hem naar het pad had gevoerd; het was ver in de middag, de wolken die inmiddels ver weg waren kregen de kleur van de zonsondergang, samen met de bossen overal rondom en het water van het meer waarin die bossen werden weerspiegeld, vaag in het paars van de zon.

Eindelijk kwam hij bij het hotel aan en ging naar binnen.

Pietro zat midden in de eetzaal op de grond, geconcentreerd op zijn speeltjes. De mevrouw zag hem en glimlachte, Ettore keek haar aan en schudde van nee, toen trok hij zijn wandelschoenen uit en keek nogmaals naar zijn spelende zoontje.

Hij ging de trap op naar hun kamer, terwijl hij de druppels, het water gewoon van zich af liet lopen, waardoor de lichte parketvloer nat werd, hij stak de sleutel aan de binnenkant in de deur en ging op het bed zitten, waarbij hij het matras natmaakte zonder het te beseffen, zonder dat hij ergernis of pijn voelde, zonder dat hij ook maar iets anders voelde dan dat hij daar zat, met de telefoon in zijn hand, en het nummer van hun huis draaide, en probeerde te bellen, maar er werd niet opgenomen.